

Sveriges Allmänningskogars Förbund

Remissvar

Dnr: KN2026/00535

Till: Klimat- och näringslivsdepartementet

Remissvar: Tillfälliga undantag från fridlysningsbestämmelser vid omhändertagande av stormskadad skog (KN2026/00535)

Om remissinstansen

Sveriges Allmänningskogars Förbund (Förbundet) företräder 21 besparings- och allmänningskogar i Dalarna, respektive Norrbotten, vilka tillsammans äger mer än 670 000 hektar skog. Dessa skogar ägs i sin tur av ca. 35 000 delägare, varav många är boende i närområdet och verksamma inom jord- och skogsbruk.

Besparings- och allmänningskogarna utmärker sig genom sitt lågintensiva överhållningsskogsbruk som innebär att man avverkar senare än de flesta andra skogsägare. Denna form av förvaltning liknar de moderna ekologiska landskapsmodellerna och producerar en stor mängd mycket högklassigt virke, samtidigt som man gynnar den biologiska mångfalden och binder kol i skogen under längre tid än genomsnittlig svensk skogsförvaltning.

Allmänings- och besparingskogarna har skötts långsiktigt i generationer och bidrar starkt till den lokala ekonomin. Det är dock avgörande att påpeka att förbundets medlemmar bedriver ett aktivt produktionsskogsbruk. Vårt främsta mål är att producera högkvalitativt virke. Att allmänings- och besparingskogarna har ett långsiktigt perspektiv får inte tolkas som att vi accepterar inskränkningar i brukandet eller att vår skog ska betraktas som områden där staten kan ställa krav på naturhänsyn utöver lagens krav utan att betala ersättning.

Allmänt

Förbundet har beretts tillfälle att lämna synpunkter på promemorian KN2026/00535 avseende tillfälliga undantag från fridlysningsbestämmelser vid omhändertagande av stormskadad skog.

Förbundet tillstyrker promemorians huvudsakliga inriktning. Vi välkomnar att regeringen agerar skyndsamt för att möjliggöra omhändertagande av den skog som skadats till följd av stormen Johannes och snöovädret Anna. Det är vår bestämda uppfattning att skogsägare måste ges rätt att bruka och skydda sin skog och att inskränkningar i denna rätt alltid måste åtföljas av rättvis ersättning. Det är mot denna bakgrund som vi lämnar följande synpunkter.

1. Undantagen bör vara heltäckande och utan onödig administrativ tröskel

Förbundet konstaterar att förslaget innebär att undantag från EU-baserade fridlysningsbestämmelser (till skillnad från nationellt fridlysta arter) förutsätter att skogsbruksåtgärden anmälts för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. Vi förstår de EU-rättsliga skälen för denna avgränsning, men vill betona att kravet på samrådsanmälan inte får fördröja omhändertagandet i praktiken.

Skogsstyrelsen måste därför tillhandahålla ett så förenklat och snabbt samrådsförfarande som möjligt (specifikt anpassat för stormskadade områden), med korta handläggningstider och tydlig vägledning. En skogsägare som drabbats av omfattande stormskador ska inte behöva gå igenom ett administrativt förfarande vars längd riskerar att undergräva syftet med undantagen.

Förbundet yrkar därför att:

- Skogsstyrelsen ges ett tydligt uppdrag och resurser att prioritera handläggning av samrådsanmälningar från stormdrabbade områden.
- Sexveckorsfristen för samråd aktivt förkortas i dessa fall och att åtgärder får påbörjas omedelbart då myndigheten inte agerat inom kortare angiven frist.
- Vägledning till skogsägare publiceras skyndsamt och i samverkan med branschorganisationer.

2. Säkerhet, framkomlighet och skadegörare måste väga tungt

Promemorian lyfter korrekt fram de allvarliga säkerhetsrisker som stormfälld skog innebär för såväl skogsägare som entreprenörer och allmänhet. Förbundet vill

understryka att dessa risker måste tillmätas avgörande vikt i tillståndsbedömningarna. En skogsägare som behöver röja en farlig eller svårtillgänglig fastighet ska inte tvingas avvakta ett dispensförfarande där risken för personskada är påtaglig.

Därutöver är risken för skador orsakade av skogsskadegörare, i synnerhet granbarkborre, ett konkret och allvarligt hot mot såväl angränsande produktionsskogar som naturvårdsavsättningar. Förbundet vill påminna om att ett barkborreutbrott i stormfälld skog inte bara drabbar skogsägaren (samt dess grannar) ekonomiskt, det kan även orsaka betydande skador på biologisk mångfald i angränsande områden. Den mest effektiva naturvårdsåtgärden i detta läge är därför skyndsam upparbetning av stormfälld skog. Vidare bör man begrunda att stormfälld skog inte har identiska naturvärden som den stående skogen före stormen. Många naturvärden kan gå förlorade när träd blåser ned. Exempelvis skadas/förstörs fågelbon och hänglavar, mykorrhizasvampar förlorar symbionter, krontäckning och beskuggning försvinner och mikroklimat förändras. I och med detta förändras området kontinuerliga ekologiska funktion (KEF), vilket utgör en viktig faktor i artskyddslagstiftning.

Förbundet yrkar att:

- Säkerhetsrisker och risk för skadegörarutbrott uttryckligen anges som självständiga och tillräckliga skäl för att tillåta skogsbruksåtgärder inom undantagets ram, utan krav på ytterligare motivering.
- Undantagen också omfattar röjning, väganläggningar och övriga åtgärder som krävs för att återställa framkomlighet på skogsbilvägar och andra tillfartsvägar.

3. Ersättning måste utgå då undantag inte medges

Förbundet vill, även inom ramen för detta remissvar, markera vår principiella ståndpunkt: Varje inskränkning i skogsägarens rätt att bruka sin mark måste följas av skyndsam ersättning. Detta särskilt i en situation där en skogsägare drabbats av storm och därefter hindras att genomföra nödvändiga åtgärder på grund av artskyddsregelverk.

För de fall där en skogsbruksåtgärd förhindras även inom ramen för de föreslagna undantagen måste det finnas ett tydligt ersättningsförfarande.

Förbundet yrkar att:

- Promemorian kompletteras med en redogörelse för hur skogsägare som hindras att omhänderta stormskadad skog till följd av kvarstående artskyddsförbud kan söka ersättning.

- Regeringen skyndsamt utreder och beslutar om ett ersättningssystem där artskyddsregelverket begränsar skogsägarens rätt att bruka sin mark.

4. Det geografiska tillämpningsområdet bör kunna anpassas vid behov

Förbundet noterar att undantagen föreslås gälla i 26 specificerade kommuner. Vi ser denna avgränsning som rimlig, men vill betona att stormskador inte följer kommungränser. Om det i det praktiska genomförandet visar sig att gränsfall uppstår där skogsägare i angränsande kommuner fått sin skog stormskadad, bör det finnas en möjlighet att utvidga området.

Förbundet yrkar att:

- En mekanism inrättas för att kunna utvidga det geografiska tillämpningsområdet om skäl därtill uppstår, utan krav på ny remissrunda.

Sammanfattande ställningstagande

Förbundet tillstyrker promemorians huvudåtgärd: Att tillfälligt undanta skogsbruksåtgärder från fridlysningsbestämmelserna i de stormdrabbade områdena. Vi yrkar att:

- Det administrativa förfarandet för samrådsanmälan hålls förenklat och hanteras skyndsamt.
- Säkerhetsrisker och sekundära skogsskador (ex. granbarkborreangrepp) ges självständig och tydlig ställning som undantagsgrunder.
- Giltighetstiden kan förlängas om omständigheterna kräver det.
- Ett ersättningsförfarande etableras för fall där artskydd hindrar omhändertagande av skadad skog.
- Möjlighet att utvidga det geografiska tillämpningsområdet.

Nicklas Samils, näringspolitisk talesperson

Sveriges Allmänningsskogars Förbund

Enviken 2026-03-20